

o vednosti; včasí je pa slišati „znati“ tudi v prvem pomenu, kar pa ni, da bi se v knjigo jemalo, n. pr.: Mladeneč more, starček mora umreti. N. pr. — Jutri utegne marsikaj drugače biti, kakor je bilo danes. N. pr. — Kar znam, tega mi nikdo ne more vzeti. „Müssen, man muss“, se sloveni z glagolom: morati, imeti, ali s pomožnikom je, treba je itd., n. pr.: Kdor se noče v mladosti učiti, mora na stare dni kruha prositi. N. pr. — Zanikernost imaš (*ti je*) že v kali zatreti. — Meni je govoriti, tebi poslušati. Navr. — V zornih letih je treba sejati, da se žito v klasje vretení v moški dobi. Levst.

Podučno berilo za mladost.

II.

Pokorsčina.

Starši, učniki ali predniki mladim ljudem večkrat kaj ukažejo ali prepovedujejo; zakaj? zato, ker je mladost še premalo skusila in se učila, in tedaj ne vé, kaj je prav in kaj ni prav, in bi tedaj večkrat sebi ali drugim škodovala, kar pa bi se pozneje gotovo kesala. Kar pa se že zgodi, mine, se ne more več poravnati. Kdor rad stori, kar zapoveduje in se varuje, česar mu kdo prepoveduje, pravimo, da rad vboga ali da je pokoren. — Oče pravijo dečku, ki gre v cerkev in v šolo, da naj po nauku naravnost domu pride. To pa dečku ni kaj po volji, se kisló derží in po tihem godernja, in če bi se ne bal, bi ne prišel precej po nauku domú, temuč bi šel v kako tovaršijo, da bi igral ali kaj drugega počenjal; vendar pa vboga očeta in pride v pravem času domú. Ali je ta deček prav vbogal? Sej je storil, kar so mu oče ukazali. Kako mora vbogati, da je prav? Kdor hoče prav vbogati, mora rad vbogati, to je, mora voljno in veselo storiti, kar mu kdo ukaže. To pa še ni dovolj. Mati ukažejo spomladi Minki, da naj gre na njivo plet, in pravijo: „Plevi pazno in varno, da žita preveč ne povaljaš in da zraven plevela tudi dobrih žitnih koreninic ne izpuliš“. Deklica gre veselo na polje. Pri začetku prav počasi in pazno pleve, pa kmali se naveliča in misli na druge reči; za tega voljo hiti, da pred delo dokončá, ter žito povalja in nepotrebno poruje. Ali se tako prav vboga? zakaj ne? Ali ta deklíca na tanko tako stori, kakor ji mati naročijo? Kdor hoče prav vbogati, mora tudi na tanko tako storiti, kakor mu je bilo naro-

čeno. — Pa tudi to še ni dovolj. Večkrat se zgodi, da mladi ljudje le nekaj časa radi in na tanko vbogajo, potem pa zopet opusté, kar bi mogli storiti. Ako starši, učeniški ali predniki mladim ljudem ukazujejo, da naj bodo do vseh ljudi priljudni in prijazni, da naj se povsod spodobno vedejo, da naj se nikar ne lažejo, da naj ne kolnejo in nesramno ne govoré i. t. d., ali se to le za danes, za jutri ali za kratek čas zapoveduje in prepoveduje? Ali prav vboga tisti, ki je le nekoliko časa pokoren, potem pa zopet drugače dela? Vbogati se mora tedaj vselej in stanovitno. — Zakaj pa morajo mladi ljudje starše, učeniške in prednike vbogati? Pomisliti se mora, kdo je ukazal: „Spoštuj očeta in mater!“ Zavaljo Boga morajo mladi ljudje in sploh vsi ljudje vbogati svoje zapovednike. Kdor tedaj rad, na tanko in stanovitno vboga, ga ima Bog rad, in tudi vsi pošteni ljudje ga ljubijo. Iz nepokorsčine pa prihaja neizrečeno veliko hudega. Zato pravi že stari pregovor: „Kdor ne vboga, je brez Boga, in ga tepe nadloga“.

III.

Pridnost.

Bog ni človeka vstvaril, da bi se samo veselil, temuč tudi da bi delal. „Človek je vstvarjen za delo, kakor ptič za letanje“. Ali mora vsaki človek delati? Vsaki človek mora delati, naj bo mlad ali star, priprost ali imeniten. Dokler je človek še mlad, ne more tako in toliko delati, kakor kadar je odrasen; vendar pa se mora tudi mladi človek vsaki dan dela vaditi, da mu pozneje ni pretežko. Ljudje opravljajo različne dela. Nekteri delajo z rokami, nekteri bolj z glavo ali z umom, to je, z dušo; so tedaj telesne in dušne dela. Kdor dela, se trudi. Kdor rad dela in se trudi, je delaven; vendar pa še ni dovolj, da kdo rad dela in se trudi, on mora tudi pridno delati, to je, mora toliko storiti in tako dobro delati, kolikor more. Še celó živali nas spodbujajo k delu. Poglejmo čebele, kako po letu od zjutraj zgodaj in ves dan letajo iz panja v panj, od rastline do rastline, nabirajo med in vosek, in tudi domá neprenehoma delajo. Ravno tako pridni so tudi ptiči, mravlje, domače živali i. t. d. Ker je Bog človeka za delo vstvaril, tedaj ima tudi rad pridnega delavca, če je zraven tudi pošten in pobožen. Delavni in pridni človek pa koristi z delom tudi naj pred sebi, potem pa svo-

jemu bližnjemu. Delo stori, da je človek zdrav, zadovoljen, premožen in da mu ni dolg čas; delo varuje človeka marsiktere škode in neumnosti. Delati pa se mora človek vedno vaditi. Kdor se mlad ne vadi po svoji moči pridno delati, tudi odrasen in star ne dela rad in pridno. Spretni in delavni mož je bil popred priden deček; dobra gospodinja je bila popred poštena in pridna deklica; oba sta že mlada svoje moči za delo vadila, in oba jih tudi zdaj obračata za to, da po božji volji pridno delata in si vsakdanji kruh služita, ter koristita svoji deržini, pa tudi vsi srenji in deržavi. Človek lahko veliko veliko dobrega stori, če je priden in če svoje moči rabi za dobre reči; ravno tako pa tudi človek s svojimi močmi lahko neizrečeno veliko hudega stori, če ima slabo voljo. Kdor nesramno in hudobno govori, dela napak z jezikom, ki je božji dar; kdor bližnjega goljufa, onečasti zlati dar uma, ki mu ga je Bog podaril; kdor drugim škodo dela, bi bilo boljše, da bi ne znal delati. — „Kdor ne dela, naj tudi ne jé“. Pošten in pobožen človek rad pridno in prav dela, in je zraven vedno vesel in dobre volje. Delo pa ni vsako enako važno in potrebno. Naj potrebnije so tiste dela, ktere nam pridobujejo vsakdanje potrebne reči. Ako bi kmet polja ne obdelal, da bi ne oral, sejal, vlačil, pletl, žel in mlatil, bi nihče ne prinesel žita v mlin, in tedaj bi tudi moke za kruh ne bilo. Vidi se tedaj, kako imenitne so dela, ki jih kmet opravlja. On pa zopet več reči potrebuje, ki jih sam ne more narediti. Treba mu je orala in brane, konjske in volovske oprave, vozov, kosá, serpov, grabelj i. t. d.; te reči mora imeti, da more svoje delo izverševati. Potrebuje tudi obleke za se in za deržino, stanovanja, hišnega orodja i. t. d. Hudo bi bilo, če bi vsak človek mogel narediti sam vse, česar potrebuje. Zato je Bog tako vravnal, da ljudje eden drugemu pomagajo delati, da si delo polajšajo, da si prihranijo čas in da delo prav tekne. Vsak človek mora po svoje delati, ter z delom sebi in drugim koristiti. „Pridne roke so boljše, kakor zlate goré“.

Književstvo.

„Slomšekove Drobtnice“ za leto 1863 so prišle po nemilih naključbah, kakor pregovor pravi, še le zdaj na svitlo. Posvečene so s slavnim Slomškovim imenom. Zraven drugega neprecenljivega blaga, ki ga ima tudi ta knjiga, se nahaja v teh